

КАФЕДРА ТЕОРІЇ МУЗИКИ

Методологія науково-дослідної роботи

Освітній ступінь	магістр
Спеціальність	музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	музичне мистецтво
Спеціалізація	«Оркестрові струнні інструменти», «Арфа, контрабас»

Курс	1
Семестр	2

Статус	обов'язкова
--------	-------------

ECTS	4
Годин	120
Лекції	20
Семінари	20
Самостійна робота	80

Семестровий контроль	залік
----------------------	-------

Інформація про викладача

ПІБ	Сумарокова Віра Григорівна професор, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	Google https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=kYaDEo0AAAAJ&view_op=list_works&sortby=title Scholar: https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=ebouoQEAAAAJ
e-mail	sumarokova_vera@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Курс “Методологія наукових досліджень”, що вивчається у вищому навчальному музичному закладі, включає у себе ряд фундаментальних тематичних блоків, які не заточувалися у курсі музичного училища та вищого музичного закладу на рівні бакалаврської освіти. Широкомасштабність постановки питання вивчення методологічної основи цілої наукової галузі потребує виділення методологічних проблем, які є найпоширенішими у музикознавстві і становлять для молодих науковців першочерговий інтерес.

Метою курсу є пізнання та осмислення методологічних засад музикознавчого дослідження, які є його необхідними складовими і мають певні особливості функціонування. Набуття необхідних знань та практичних навиків потрібно для успішного їх застосування у написанні магістерської роботи та в подальшій науково-дослідній і педагогічній роботі магістрантів.

Дана мета курсу обумовила наступні його **завдання**:

- поглиблення розуміння та оволодіння сучасними методами наукових досліджень,
 - проєкція основних положень методології на конкретну науково-дослідну роботу за обраною темою,
 - оптимізація всіх етапів наукового дослідження,
 - формування у студентів власної творчої позиції щодо науково-дослідної роботи за обраною темою,
 - розвиток у студентів самостійного теоретичного мислення.

Об'єктом курсу є методологія як вчення про наукові методи пізнання та систему наукових принципів, на основі яких базується дослідження і здійснюється вибір сукупності пізнавальних засобів, методик, прийомів дослідження.

Предмет - теорія методів дослідження та створення концепцій, система знань про теорію науки і систему методів дослідження.

Структура навчальної дисципліни складається з одного модуля (I. Модуль «Методологія науково-дослідної роботи») та трьох змістових модулів (1. «Методологія наукового дослідження музичного мистецтва»; 2. «Методологія та методика науково-дослідної роботи»; 3. «Напрямки і результати наукового дослідження»).

Курс включає як лекційні, так і семінарські заняття. На лекціях викладаються основні теоретичні положення та алгоритм науково-дослідної роботи (магістерського дослідження). Семінарські заняття проводяться за певними темами курсу, вони також включають дослідницьку роботу з науковими текстами. Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

Перелік тем

Тема 1. Роль методологічної основи у науковому дослідженні.

Семінар. Класифікація методів дослідження та методологічні проблеми музикознавства

Тема 2. Місце музикознавства в системі наук. Зв'язки музикознавства з культурологією, естетикою, історією.

Семінар. Структура і класифікація музикознавчої науки.

Тема 3. Історія і теорія музичного виконавства в структурі музикознавства.

Семінар. Зв'язки методологічної основи та музичної практики у музикознавстві.

Тема 4. Принципи оптимізації наукової творчості.

Семінар. Логіка наукового дослідження.

Тема 5. Проблемна ситуація. Класифікація проблемних ситуацій.

Семінар. Методи роботи з проблемною ситуацією.

Тема 6. Накопичення та обробка фактичного матеріалу. Порівняльно-описовий метод та його різновиди.

Семінар. Методи роботи з джерелами інформації. Наукові поняття і термінологія.

Тема 7. Гіпотеза та її функціонування у науковому дослідженні. Застосування доцільних методів дослідження. Поняття науково-творчої парадигми.

Семінар. Методи і методики науково-дослідної роботи в музиці.

Тема 8. Напрямки і види наукового дослідження.

Семінар. Методи аналізу змісту в музиці.

Тема 9. Концепція, етапи і структура дослідження.

Семінар. Методи інтердисциплінарних досліджень.

Тема 10. Мова і стиль наукової роботи. Методика написання та редагування.

Семінар. Напрямки наукових досліджень у музиці.

Рекомендована література

1. Адорно Теодор В. Введение в социологию музыки: Двенадцать теоретических лекций // Адорно Теодор В. Избранное: Социология музыки. Москва – Санкт-Петербург, 1999. С. 7-190.
2. Барсова И. Б. Опыт этимологического анализа // Советская музыка. 1985. № 9 (сентябрь).

С. 59-66.

3. Бершадская Т. О понятиях, терминах, определениях современной музыки // Критика и музыковедение: Сборник статей. Ленинград: Музыка, 1987. Вып. 3. С. 97-113.
4. Бобровский В. П. Анализ музыкальный // Музыкальная энциклопедия. Т.1. Москва: Советская энциклопедия, 1973. С. 139–145.
5. Бонфельд М. Ш. Семантика музыкальной речи // Музыка как форма интеллектуальной деятельности. Москва: КомКнига, 2007. С. 142-156.
6. Горюхіна Н. Наукові основи теоретичного музикознавства. // Питання методології радянського теоретичного музикознавства. К.: Музична Україна, 1982. С. 5-17.
7. Гроссман Ю. М., Кутик В. Н. Справочник научного работника: Архивы. Документы. Исследователь. Львов: Вища школа, 1983.
8. Дальхауз К. Музыковедение как социальная система // Советская музыка. 1988. № 3. С. 109-116.
9. Жариков Е. С. Методологический анализ возможностей оптимизации научного творчества. К.: КИИГА, 1968.
10. Ингарден Р. Исследования по эстетике. Москва: Иностранная литература, 1962. 572 с.
11. Капелюшний А. О. Стилістика й редагування: Практичний словник довідник. Львів: ПАІС, 2002.
12. Келдыш Ю. В. Музыковедение // Музыкальная энциклопедия. Т. 3. Москва: Советская энциклопедия, 1976. Кол. 805-830.
13. Коган Г. М. Как делается научная работа // Коган Г.М. Избранные статьи. Вып. 2. М.: Сов. композитор, 1972. С. 87-161.
14. Кон Ю. Н. К вопросу о понятии «музыкальный язык» // От Люлли до наших дней. – Москва: Музыка, 1977. С. 93-104.
15. Котляревський І. А. Загальні основи науково-дослідної роботи. Київ, 2008. 95 с.
16. Котляревський І. Питання взаємозв'язку історичного та теоретичного музикознавства // Музыка. К., 1980.
17. Котляревський І. Порівняльно-описовий метод у контексті музикознавчих досліджень // Наука – навчання: наукові записки культурологічного семінару. К., 2001. С. 15–28.
18. Кун Томас. Структура наукових революцій. Київ: Port-Royal, 2001. 226 с.
19. Мазель Л. Музыковедение и достижения других наук // Советская музыка. 1974. № 4. С. 24–35.
20. Медушевский В. О методе музыковедения // Сборник научных трудов: Методологические проблемы музыковедения. М.: Музыка, 1987. С. 206-230.
21. Методические рекомендации по научно-исследовательской работе для студентов музыкальных вузов / Авт.-сост. Л. М. Николаева. К., 1986.
22. Методологические основы научного познания // Ред. проф. П. В. Попова. Москва: Высшая школа, 1972. 271 с.
23. Михайлов М. К. Стиль в музыке: Исследование. Ленинград: Музыка. Ленинградское отделение, 1981. 262 с.
24. Назайкинский Е. В. Логика музыкальной композиции. Москва: Музыка, 1982. 319 с.
25. Назайкинский Е. В. О роли музыковедения в современной культуре // Советская музыка. 1982. № 5. С. 51-54.
26. Николаева Л. М. Основы науково-дослідницької роботи: Навч. посібник. Львів: Сполом, 2003.
27. Основы науково-дослідницької роботи. Програма для виконавських спеціальностей вищих навчальних музичних закладів. Автор-упорядник Л. М. Ніколаєва. К.: Держ. метод. центр навчальних муз закладів, 2003.
28. Раабен Л. Н. Наука о музыкальном исполнительстве как область советского музыковедения // Вопросы теории и эстетики музыки. Ленинград: Музыка, 1967. Вып. 6-7. С. 195-214.
29. Рузавин Г. И. Методология научного исследования: Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. М.: Юнити, 1999.
30. Ручьевская Е. Об анализе содержания музыкального произведения // Критика и музыковедение. Вып. 3. Л., 1987. С. 69–96.
31. Рыжкин И. Историзм постижения музыки // Советская музыка. 1978. № 10. С. 60 –69.

32. Сенкевич М. П. Стилистика научной речи и литературное редактирование научных произведений: Учеб. пособие для вузов. 2-е изд., испр. и доп. М.: Высш. школа, 1984.
33. Сокол А. Структура музыкознания. М.: Всесоюзный метод. кабинет по учебным заведениям искусств и культуры, 1991.
34. Сохор А. Н. О методологии научного познания искусства // Сохор А. Н. Вопросы социологии и эстетики музыки. Сб. статей. Ленинград: Советский композитор. 1981. Вып. 2. С. 23-35.
35. Сумарокова В. Г. Горизонти творчества // Культурологічна трансформація мистецької освіти та актуальні питання творчої діяльності музиканта в сучасній Україні. К., 1998. С. 207-212.
36. Сумарокова В. Г. Організація творчої діяльності студентів консерваторії // Українське музикознавство. К.: Муз. Україна, 1990. Вип. 25. С. 137-141.
37. Сюта Б. Музична творчість 1970-1990-х років: параметри художньої цілісності. Київ: Грамота, 2006. 256 с.
38. Сюта Б. Деякі аспекти методики аналізу сучасної музики // Студії мистецтвознавчі. 2008. Число 4 (24): Театр. Музика. Кіно. С. 120–124.
39. Сюта Б. Дискурс у музиці й теорія дискурс-аналізу в музичній науці // Студії мистецтвознавчі. 2010. № 1. С. 35–42.
40. Сюта Б. Основи парамузикознавства. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 176 с.
41. Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров. Сборник статей // Составитель и автор предисловия Л. Г. Раппопорт. Москва: Музыка, 1971. 365 с.
42. Фомин В. П. Способ существования музыкального произведения и методология сравнительного анализа. Введение в проблему // Музыкальное искусство и наука. Москва: Музыка, 1973. Вып. 2. С. 99-134.
43. Цуккерман В. А. О двух противоположных принципах слушательского раскрытия музыкальной формы // Теоретические проблемы музыкальных форм и жанров. Москва: Музыка, 1971. С. 8-25.
44. Чернова Т. Ю. Драматургия в инструментальной музыке. Москва: Музыка, 1984. 144 с.
45. Шейко В. М., Кушнарченко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ: Знання, 2006.
46. Шепелев Л. Е. Работа исследователя с архивными документами. М.: Наука, 1966.
47. Юдкін І. М. Загальні та специфічні методи етномистецтвознавчого аналізу культури // Українська художня культура / За ред. І. Ф. Ляшенка. Київ: Либідь, 1996. С. 93-107.
48. Язык и стиль научного изложения: Сб. статей / Отв. ред. М. Я. Цвиллиг. М.: Наука, 1983.
49. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: Методичні поради / Авт.-упор. Л. А. Пономаренко. К.: Редакція "Бюлетеня ВАК України", 2001.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, презентація, диспут.

Навчальні ресурси

Лекційні та семінарські заняття проводяться на платформі Zoom. Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, WhatsApp.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
-------	------------------------------	----------

1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою	10
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінки «**відмінно**» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 100%, вивчення всіх першоджерел, повний аналіз теоретичної літератури, високе вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «**добре**» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 70%, достатньо добре вивчення першоджерел, досить повний аналіз теоретичної літератури, досить високе вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «**задовільно**» заслуговує відповідь студента, який: виявив знання матеріалу – 50%, задовільне вивчення першоджерел, частково проаналізована теоретична література, достатнє вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Оцінки «**незадовільно**» заслуговує відповідь студента, який: не засвоїв матеріал, більшість першоджерел не вивчено, аналіз теоретичної літератури незадовільний, не виявив вміння аналізувати музичні тексти різних епох та стилів.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Позааудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах тощо.